

BRÜKSEL'DE "YÜZYIL SONU" DÖNEMİ VE YENİ MÜZESİ

Ayşegül ÖZLENEN POROY*

Özet

Avrupa'da 20. Yüzyılın başlarında sosyo-politik alanda olduğu gibi sanatta da büyük değişimler yaşanmıştır. Ortaya çıkan avangard yaklaşımlarla Avrupa'da yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönem, 1868 ile 1914 yılları arasında kabul edilip, "Fin de Siecle" yani "Yüzyıl Sonu" olarak adlandırılmaktadır. Avrupa'da ilerici ve yenilikçi bir tutum izlenerek üretilen eserlerin yanı sıra, aydınların toplumdaki sanat ve kültür bilincini geliştirme çabaları bu dönemi özel kılmaktadır. Aydınların Avrupa'da en aktif çalıştıkları önemli başkentlerden biri olan Brüksel'de Aralık 2013'te bu dönemi anlatan yeni bir müze açılmıştır. "Yüzyıl Sonu/ Fin de Siecle" döneminin yüzüncü yılı kutlanarak, yeni kuşaklar için dönem bilgileri güncellenmiş ve günümüzün teknolojik olanaklarından faydalanılarak bu mirasın yeni kuşaklara aktarımı sağlanmıştır. Bundan yüz yıl öncesinde başlayan Yüzyıl Sonu döneminin aydınlarının çabaları ile bu müzenin açılışı arasındaki bağlantıyı anlamak önemlidir.

Bu yazıda, Yüzyıl Sonu sanatçılarına örnek olarak, Brüksel şehrinin en eski semti olan Schaerbeek bölgesindeki avangard sanat okullarının öğretmenleri ya da destekçileri olan Belçikalı sanatçılar incelenmiştir.

Brüksel, Yüzyıl Dönemi Müzesi örneğinden görüleceği gibi, ülke tarihi ve dünya sanat tarihi açısından önemli bir dönemin şahitliğini yapmış bir şehirdir. Bu nedenle, müzenin bu şehirde açılmasıyla dönemin bilgilerinin aynı mekanda yeni kuşaklara aktarılması mümkün olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Avangard, "Yüzyıl Sonu", Müze, Sanat

BRÜKSEL'DE "YÜZYIL SONU" DÖNEMİ VE YENİ MÜZESİ

Abstract

In Europe, in early 20th century great changes in art, as in the socio-political field has been experienced. A new era began in Europe with the emerging avant-garde approach . This period was accepted between 1868 and 1914, is called "Fin de Siecle ", ie " End of Century ". Besides the works produced following a progressive and innovative attitude in Europe, intellectuals' efforts to promote awareness in art and culture in society is what makes this era special . One of the most important capitals in Europe where intellectuals working actively is Brussels and in December 2013 describing this period, a new museum was opened. " Century End / Fin de Siecle " period's centenary is celebrated, while the

* Öğr. Gör. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, ays.poroy@gmail.com

period's information is updated for the new generations and by utilizing today's technological possibilities this heritage has been transferred to the new generations .It is important to understand the connection between the opening of this museum and the efforts of the intellectuals of the period of Century End which, the beginning was a 100 years ago. In this paper, as an example of Century End artists , Belgian artists who are teachers or supporters of avant-garde art schools at Schaerbeek, the oldest district of the city of Brussels, were examined.

Brussels is a city which has been a witness to an important period of art history and history of the country, as can be seen from the example of Century Period Museum.

Therefore, by the opening in this city, it has been possible to transfer the information of the era to the new generations in the same venue.

Keywords Avant-garde, " End of Century", Museum, Art

GİRİŞ

Avrupa'da 1900'lü yılların başında, çeşitli sanat dallarında başyapıtları bir araya getiren "Yüzyıl Sonu" döneminde resim, mimarlık, fotoğraf, dekoratif sanatlar, edebiyat,opera ve müzik alanlarında eserler ortaya çıkartılmıştır. "Göz kamaştırıcı bir çağ, çöküş ve umut karışımı, ihtişam ve melankoli, bu fin de siecle döneminin sanatı..." Belçikalı Sembolist, Constant Montald (DEASHELLE, 7.12.2013).

"Yüzyıl Sonu" döneminde, Gerçekçilik akımından Neo-Empresyonizm, Post-Empresyonizm ve Sembolizm gibi birçok sanat akımında eserlerin üretildiği bir dönemdir. 1868 ile 1914 yılları arasındaki dönem, özellikle Avrupa'da " Fin de Siecle /Yüzyıl Sonu olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem, sanat ve sosyo-politik alanlarda yapılan çalışmalar nedeniyle kendine has özellikler içermektedir. "Sosyal ve ekonomik çalkantıların yanısıra, kimlik sorunlarının yaşandığı ve avangard yaklaşımlar çıktığı bir dönem olarak, sanat tarihi açısından ayrıcalıklı bir yere sahiptir" (YILDIRIM, 2009:105).

Bu yazıda, Avrupa'da Yüzyıl Sonu olarak adlandırılan yıllarında sanat alanında yapılan çalışmalar Brüksel odaklı olarak ele alınmıştır. Dönemin önemli başkentleri arasında adı geçen Brüksel'de, "Fin de Siecle/ Yüzyıl Sonu" döneminin 100. yılı

nedeniyle (1914-2014) bu döneme ait eserlerden oluşan yeni bir müze açıldı. 6 Aralık 2013 tarihinde açılan “Yüzyıl Sonu Müzesi”, Belçika Kraliyet Güzel Sanatlar Müzesi bünyesinde kurulmuştur. Birkaç yıl önce açılan Belçikalı sürrealist ressam “Rene Magritte” Müzesi gibi, ana müzenin farklı bölümleri döneme ya da sanatçıya özel olarak düzenlenmiştir. Müze içinde 1900’ler dönemi eserlerinden iç dekorasyon eşya örnekleri ve plastik sanatlardan örnekler teşhir edilirken müzede, müze dışındaki eserlerden özellikle mimari örnekler, fotoğraf ve video yoluyla ziyaretçilere sunulmaktadır. Böylece müzede, hem kurulduğu Brüksel şehrinde bulunan eserleri hem de ülke genelindeki eserleri bir bütün olarak ziyaretçilere sunulmaktadır.

Brüksel Yüzyıl Sonu Müzesi’nin ayrıntılı web sayfasında da belirtildiği gibi, plastik sanatlar alanındaki sanatçılara örnek olarak Constantin Meunier, James Ensor, Henri Evenepoel, Fernand Khnopff, Leon Spilliaert ve Georges Minne’ye yer verilmiştir. Aynı dönemde yaratıcı birçok eserle dönemi renklendiren, edebiyat, opera, muzik, mimari, fotoğraf ve şiir gibi farklı alanlarda işler çıkartan başlıca sanatçılar arasında ise Maurice Maeterlinck, Emile Verhaeren, Octave Maus, Victor Horta, Henry Van de Velde, Maurice Kufferath, Guillaume Leke sayılabilir.

Foto 1: (2013). Fin de Siecle/Yüzyıl Sonu Müzesi Açılış Afişi (küçültülmüş formu), Brüksel, Belçika .

Müzede eserleri olan sanatçılardan bazıları, ülkenin sanat bilincine olan kişisel katkılarıyla da öne çıkmaktadır. Yazıda, müzede yer verilen ve Brüksel şehrinin tarihsel ve sanatsal dokusuna katkıları olan sanatçılardan birkaçı daha ayrıntılı ele alınmıştır.

Belçikalı heykeltıraş Constantin Meunier, işçilerin ağır çalışma koşullarını konu alan heykelleriyle ismini duyurmuştur. Sanatçının Brüksel'deki evi bugün müze haline getirilmiştir. Günümüzde sanatçının eserleri, Brüksel, Anvers, Ostende gibi şehirlerde meydanlarda, müzelerde yer almaktadır. Brüksel şehrinin sanatsal kimliğini oluşturan önemli sanatçılardan mimar Victor Horta, ressam James Ensor, Khnopff ve Privat Livemont bu yazıda daha ayrıntılı incelenmiştir. Brüksel şehrinin günümüzde ayakta kalan dış cephe resimlerinin sanatçısı Privat Livemont da, "Yüzyıl sonu/Fin de Siecle" döneminin öne çıkan sanatçılarından olduğundan bu yazıda yer almaktadır. Brüksel şehri bu dönemden itibaren Arnuvo (Art Nouvaeu) tarzı ile anılmaya başlandı. Günümüze gelebilen dönem eserleri arasında özellikle, Victor Horta'nın yaptığı mimari tasarımlar, Privat Livemont'un vitray, dış cephe resimleri, afişleri ve heykeltıraş Constantin Meunier'in işçileri konu alan heykelleri, bugün Brüksel şehriyle adeta bütünleşmiştir.

Endüstri Devrimi Sonrası Brüksel- Schaerbeek

Yüzyıl Sonu dönemi, Endüstri Devrimi'nin bir sonucu olarak ortaya çıktığı kabul edilmektedir. 19. yüzyılda Avrupa'da, Sanayi Devriminin sonucunda, sıradan ve seri üretim anlayışı yaygınlaştı. Zamanla kaliteli zanaatkarlığın geleneksel tutumuna sahip kazanımlar kaybolmaya başladı. Fabrika tipi üretim hızla küçük el tezgahlarından oluşan atölye anlayışını silerken, halkı mutsuz ederek yeni bir arayışa sürüklemiştir. "John Ruskin ve William Morris gibi kişiler, sanat ve zanaatlarda kapsamlı bir reformun hayalini kuruyorlardı. Onlar, ucuz seri üretimin yerini, dürüst ve anlamlı olan el işçiliğinin almasını istiyorlardı." (GOMBRICH, 2004:535).

Toplumda oluşan bu genel memnuniyetsizlik, sanatta yeni bir anlayışın doğması için bir beklenti yarattı. Yeni denemeler, eski yeni tekniklerin harmanlanmış bir anlayışla yeniden uygulanması gibi çabalar bu beklentilere cevap veremedi. Örneğin, Poelaert tarafından yapılan Adalet Sarayı Binası (Palais de Justise), Brüksel. (PISCHEL,1978:634).

Endüstri Devrimiyle birlikte Brüksel’de burjuvazi artmaya başladı. Zengin kesim, evlerinde iç dekorasyona, kütüphane ve kolleksiyonlarına önem vermeye başladılar. Böylece sanat ticareti de gelişmeye başladı. Belediye istatistiklerinden, 1900’lerde yaklaşık 200 sanatçının sadece Schaerbeek semtinde kayıtlı olduğu görülmektedir (Commune de Schaerbeek, 2000:57).

Sanat ticareti ile galeriler artıyor, sergiler açılıyordu. Resimde bir yenilik olarak portre modası başladı. Sanatçılar, müzisyenler, sanatçıların ürettikleri eserler gazete ve dergilerin konuları olamaya başlamıştır. Önemli yazarlar da, sanat konularında yazmaya başlamışlardır: Camille Lemonnier, George Eekhoud, Emile Verhaeren gibi... 1838’de başlayan bu semte sanatçıların yerleşme eğilimine daha sonra sanat eleştirmenleri de katıldı.

1838 yılında, Brüksel’in sanat merkezlerinden Schaerbeek semtinde Güzel Sanatlar Enstitüsü kuruluyor. Hedefi sanatın farklı dallarında her yıl 20 öğrenci yetiştirebilmek. Ayrıca, önemli sanatçılar da kendi atölyelerinde dersler veriyorlar (Commune de Schaerbeek, 2000:59).

Brüksel’de entellektüel yaşam hızla halkla kaynaşıyor, sanatçıların, atölyelerinde dersler vermeleri yanında, evleri de, toplumun ileri gelen bilim adamları ve siyasetçilerinin gelip entelektüel tartışmalar yaptıkları mekanlar olarak anlam buluyordu. İlk defa Akademi dışı bir anlayışla, yeni bir sanat okulu (La Societe Libre des Beaux-Art, 1868-1875) açıldı. Constantine Meunier gibi ünlü sanatçılar bu okuldan yetişmiştir. Hedefleri “Akademizm” başlığında eski baskıcı kurallardan sıyrılmak ve resim sanatını sorgulamaktır. Eski sanat akımlarından Klasizm, İdealizm ve Romantizm akımlarına karşı çıkılıyor ve özellikle İncil’deki konular, mitoloji, kahramanlık içeren geleneksel resim konuları reddediliyordu. 1880 yılında bir grup yenilikçi yazar, “Genç Belçikalı” (Le Jeune Belgique) adlı derneği kurdular. Plastik sanatlar dışında, edebiyatta da, aynı anlayışla yenilikçi bir tutum sergileniyordu. Ressamların izlediği yol, Fransız Naturalizminin etkisinde ilerlerken, Fransız ressam Courbet’in “Taş Kıranlar” adlı eseri 1851 yılında Brüksel’de oldukça ilgi toplamıştır.

Yenilikler doğa manzaraları ile başladı. Örneğin, Ressam Louis Artan, “Deniz” konulu resimler, Edouard Huberti “Orman Manzaraları” konulu resimler yapmışlardır. Ayrıca, “Otlaklar” ve “At Çiftlikleri” konulu resimleriyle Alfred Verwee doğa çalışan ressamlardır. Bu çok sade anlayıştaki ve önceden kimsenin ilgilenmediği resim konuları bu dönemde büyük bir yenilik olarak kendini gösteriyordu. Bu tip resimler Burjuvalar tarafından çok satın alınan tablolar olmaya başladılar. Bu yeni akım resimleri yanında zenginler kendi aile yaşantılarını, kostüm ve zenginliklerini gösteren tablo siparişleri de veriyorlardı. 1863’de Privat Livemont, burjuva tarafından talep gören ilk tablolarıyla ismini duyurdu.

Brüksel’de ilk işçi partisinin kurulması, Belçika’nın Charleloi şehrindeki ayaklanma, grev ve gösteriler nedeniyle sanatta ele alınan konular değişmeye başladı. C. Meunier işçileri son derece güçlü gösteren heykelleri ile yeni bir anlatım yolu yakalamıştır (Commune de Schaerbeek, 2000, s.65).

“La Libre Esthetique” (Serbest Estetik) Sergisi ve “Les XX” Sergisi

1884- 1914 yılları arasında Brüksel’in merkezinde açılan “Les XX” ve “La Libre Esthetique” adlı bu kendinden çok söz ettiren sanatçı gruplarının sergileri sayesinde Brüksel “Fin de Siecle” döneminin sanat başkentleri arasına girdi. Yenilikçi yaklaşımda ve birbirinden son derece farklı alanlarda eserler ortaya çıkartılmıştır. Akademik kurallardan uzaklaşılarak girilen yenilik arayışları, Brüksel’de “Les XX” adlı sanatçı grubunun çalışmalarıyla ünlendi. Bu sanatçılar eserlerini 1883 ve 1893 yılları arasında ortaya çıkardılar.

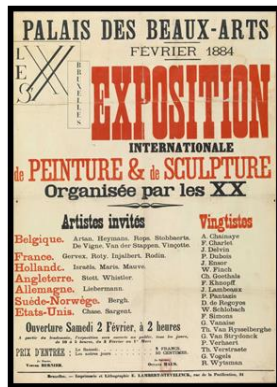

Foto 2: “Les XX” ser gisinin afişi

Foto 3: “La Libre Esthetique” sergi afişi

Bu yıllarda, “*Les XX*” grubu olarak tanınan sanatçılar Octave Maus önderliğinde, Belçika’da yapılan en etkili avant-garde forumunu düzenlediler. Böylece, uluslararası alanda da seslerini duyurmuş oldular. “*Les XX*” üyeleri, izledikleri açık sergi politikası, demokratik işletme yapıları ve özgünlükleri sayesinde sahnede göz alıcı ve çok etkili oldular. Salon yanında, grup sergiyi destekleyen çağdaş sanat ve edebiyat dersleri verdiler ve aynı zamanda çağdaş müzik konserleri düzenlediler. Başarılarından dolayı, grubun haber ve resimleri “*L’art moderne*” adlı haftalık dergide yayınlanmıştır.

Birçok sanatçının özlemini çektiği bir yenilik olarak “Yeni Sanat”, Almanca, “*Jugendstil*” Fransızca, “*Art Nouveau*” ilk olarak 1890’da ortaya çıktı. 1910 yılına kadar etkileri sürdü. Bu isim 1896 yılında Paris’te *Art Nouveau* adlı anti-akademik çizgide olan ve dekoratif eşyalar satan bir mağazadan gelmektedir. Bitkisel motifler, doğanın dinamizmi, kıvrılan çizgiler ve kadın figürleri bu dönemin başlıca konuları olup, her alanda uygulanmıştır. Başlıca uygulama alanları olarak, mimari, iç dekorasyon, mobilya, kumaş, cam eşya, mücevher, parfüm şişeleri, poster ve duvar kağıtları ve aydınlatmalar sayılabilir.

1893 yılında, *Les XX* grubu dağıldığında aktivitelere “*La Libre Esthétique*” grubu tarafından sürdürülmüş, artan ilgi karşısında, para ödenerek girilen tematik sergiler ve Arnuvo dekoratif sanat sergileri düzenlenmeye başlanmıştır.

James Ensor ve Fernand Khnopff

Belçikalı sanatçılar James Ensor ve Fernand Khnopff, Brüksel’de üniversite döneminde tanışmış ve 1900’lerin başında yaptıkları aktif avant-garde çalışmalarla isimlerini duyurmuşlardır. Aralık 2013’de Brüksel’de açılan “Yüzyıl Sonu” müzesinde de yer alan sanatçılar, Belçika sanat tarihi açısından önemli yeniliklere imza atmışlardır.

James Ensor (1860-1949), önceleri realist resimler yapmış, sonra hayali-fantastik tarzda çalışmalarına devam etmiştir. Takıntı ve korkularını da yansıttığı resimlerinde bazı objelere mistik anlamlar vermiştir. Resimlerinde kullandığı maskeler ve karikatürlerle tablolarına farklı bir hava kazandırmıştır. 1880'lerde, maske tablolarında baskın olarak kullandığı obje olmuştur. Maskeler, Belçika'nın karnavallarında kullanılan folklorik havada olabildiği gibi bazen bir aile dramı etkisi de yarabilmektedir. Tablolardaki figürlerin maskelerle birleşerek, insan hatlarında maskelere ya da maskeye benzeyen yüzlere dönüştüğü görülüyor. (BERKS-MAIORNY, 2006:34). Eğitimi dışında Ostende şehrinde yaşamış olan sanatçı, dışavurumculuk ve gerçeküstü (surrealism) akımlarından etkilenmiştir. Etkilendiği sanatçılardan bazıları Paul Klee, Emile Nolde, George Grosz'dır. Les XX avant-garde grubuna dahil olarak, Avrupa'da dönemin ilerici sanat çalışmalarında yer almıştır. Kendine has özellikleriyle, zamanın çağdaşları ve modernitenin Belçika'daki öncülerinden sayılmaktadır.

Foto 4: James Ensor, Tek Maskeler, 1892. Belçika Kraliyet Güzel Sanatlar Müzesi, Brüksel, Belçika.

Fernand Khnopff (1858-1920), Belçikalı ressam, heykeltıraş, fotoğrafçı ve yazardır. Sembolist akımın önemli isimlerinden olan Khnopff, 1900'lerde yaşanan avant-garde sanatın Belçika'daki öncülerindendir. Bruges'de ailesiyle yaşamış ve 1865 yılından itibaren yaşamının sonuna kadar Brüksel'de kalmıştır. Brüksel Güzel Sanatlar Akademisinde Xavier Mellery ile çalışmıştır. "Genç Belçikalı Edebi Hareketi"

grubuna da üye olmuş ve Sembolistler grubu içinde anılmaya başlanmıştır. Paris ziyaretlerinde Inger ve Delacroix'dan etkilenmiştir. 1883 yılında Belçika'da, avangard ve uluslararası sanat grubu olan Les XX grubunun kurulmasını sağlamıştır. Bu grup kısa sürede ününü bütün Avrupa kıtasına yaymıştır. Sergi düzenleme, logo tasarımları, konser ve konferanslar düzenlenmesinde aktif rol almıştır.

Arnovo Mimarisi ile Brüksel'li Mimar Victor Horta

Avrupa'nın bu dönemde mimarideki ileri ülkeleri Hollanda ve Belçika'dır. Belçika'da mimari anlayışta farklı anlayışlar görülmektedir. Mimar Henry Van Velde'nin (1863-1957) mimari anlayışında, bir yandan muhafaza edilen işlevsel stilde yapılar da tüm farklılıklarıyla görülürken, Victor Horta'nın (1861-1947) etkileri de farkedilmektedir (PISCHEL, 1978: 641).

Victor Horta, yüksek miktarda demir kullanımıyla ve tamamen yeni tasarımlarla Brüksel'de yaptığı ev projeleriyle adını duyurdu. Özellikle farklı malzeme kullanımıyla halkın yaşam alanlarında; garlar, sanayi yapıları gibi alanlarda cam ve demir birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Brüksel'li mimar Viktor Horta'nın (1861-1947) eserleri Art Nouvaeu dönemi etkisinde ele alınmaktadır. Horta'nın Brüksel'de bulunan "Hotel Tassel" (rue Paul-Emile Janson, 1893) ve yine Brüksel'li sanatçı Paul Hankar'ın evi, ferforje süslemeleri ile duvar süslemeleriyle bu tarzda Brüksel'de yapılan ilk yapılar oldu.

"Avrupalı mimarlar, Brunelleschi zamanından beri ilk kez, yepyeni bir üslup kullanma olanağıyla karşı karşıydılar." (GOMBRICH, 2004: 536)
Günümüzde Brüksel'de halen ayakta kalan ünlü yapılardan bazıları, Horta'nın kendi evi (Horta Müzesi), Brüksel sergi ve konser salonu (Le Palais des Beaux- Arts), Solvey Kütüphanesi gibi.

Bu dönemde Brüksel'de alınan kararlar ışığında sanat okullarının sayısı arttırılmış, dekorasyon ve süsleme sanatları ile ilgili yeni okullar açılmıştır. Tarihi bina ve yapılar korumaya alınmıştır.

Duvar resimleri ve afişleriyle Privat Livemont

Brüksel şehrinin en eski ve en büyük yüzölçümüne sahip Schaerbeek semtinde doğup ölen Livemont, köklerine çok sadık bir insan olarak en önemli eserlerini de yine bu semte kazandırmıştır. Dönem sanatçıları gibi Paris'e yerleşmektense Brüksel-Schaerbeek semtinde kurulan Endüstri-Zanaat Okulunda dersler vermeği tercih etti. Brüksel'in bu semtinde sanatçının birçok eseri bulunmaktadır. Livemont, Brüksel şehrinin köklü ve önemli okullarından Linthout ve Josaphat okullarında da değerli eserler bırakmıştır. Brüksel- Schaerbeek semti 1900'lü yılların başında "Le Petit Montmartre Bruxellois" (Brükselli küçük *Montmartre) olarak adlandırıldı.

Bu semtte her yıl "Le Cercle Artistique de Schaerbeek" (Schaerbeek'in Sanat Çemberi/Grubu) adı altında sergiler açılır ve Livemont sık sık bu sergilere katılırdı. Sergilerindeki Art Nouvaeu afişleri ile kısa zamanda ünlenmiştir. Önemli ticari şirketler ürünlerini piyasaya sürmeden Livemont'un afişleri ile tanıtım yapmayı tercih ediyorlardı. (SCHOONBROODT. 2007, s. 8)

Foto 5: Privat Livemont, (1898). Schaerbeek Sanat Çemberi/Cercle Artistique de Schaerbeek. Brüksel, Belçika.

Livemont, en ünlü mimarlarla çalıştı. Bu mimarlardan bazıları Alban Chambon, Leon Govaerts, Joseph Diongre, François Hemelsoet, Henri Jacobs'dur. Livemont sadece Brüksel'de değil Belçika'nın diğer şehirlerinde de önemli eserlere imza atmıştır. Bazıları, Ostende şehri Kraliyet Tiyatrosu, Hasselt şehri Eyalet Sarayı.

Klasizm ve Arnuvo arasında, geleneksel ve modernizm arasında uyumlu bir sentez yapan Livemont dönemin öne çıkan sanatçılarından. Günümüze ulaşan dış cephe resimli mimari eserlerinden 1900'larda yapılan, Faider Sokağı No:83 Ixelles/Brüksel'de bulunan bina (Mimar: A. Roosenboom) kronolojik olarak ilk dış cephe resimlerine sahiptir (SCHOONBROODT, 2007:163-164). Bu resimlerde doğa ve kadın ele alınmıştır. F. Khnopff'un "Sessizlik" tablosundan esintiler bulunmaktadır.

1902 tarihli, Marechal Foch 9, Schaerbeek adresinde halen bulunan binanın süslemelerinde ise, doğa ve kadın yine ana konu olarak alınırken, kadın başı, çiçek süslemeleri ile tipik bir Arnuvo tarzı olarak yapıldığı görülmektedir. Livemont'un dış cephe süslemeleri de aynı afiş süslemeleri gibi baskın olarak Arnuvo tarzındadır. Sanatçının bu tarzda ayrıca vitray boyamaları da bulunmaktadır.

SONUÇ

Sanat tarihi açısından kendine has özellikleriyle 1900'lü yılların önemli başkentlerinden olan Brüksel, "Yüzyıl Sonu/ Fin de Siecle" müzesini açarak kendi kimliğinin parçalarını oluşturan bir döneme saygısını göstermiştir. Çağdaş anlayıştaki sunum olanaklarıyla yeni kuşaklar için "Fin de Siecle" dönemi güncelleştirilmiştir. Bu dönemin böylece tekrar ele alınarak, 100. yıldönümü nedeniyle, Brüksel şehri Brüksel'li sanatçıları ve dönemin entelektüel çabalarıyla birlikte incelenmiştir. Bu inceleme toplumun sanatına nasıl sahip çıktığının ipuçlarını da beraberinde getirmektedir. Günümüze gelen eserlerin korunmasının, 1900'lü yıllardan beri entellektüellerin toplumun her kesimini düşünerek planladıkları ve halen uyguladıkları sanat politikaları ile mümkün olduğunu göstermektedir. Önemli bir dönemin 100. yılının kutlanması, gündem oluşturularak hatırlatılması ise özellikle bu mirasın yeni kuşaklara aktarımı açısından önemlidir.

Brüksel kenti günümüze silüetini koruyarak gelme başarısını sağlayan ender başkentlerdendir. Bu durumun bir tesadüf olmadığı ve ardında 100 yıllık bir toplumsal çaba olduğu görülmektedir. Sanatçılar, üretirken bir yandan da toplumun sanat bilincine katkıda bulunmuşlardır. Bugün bienallerin ve uluslararası sanat fuarlarının

(Örn:Europalia) başkenti olmayı sürdüren bir anlayışın kökleri yeni açılan müze yoluyla yeni kuşaklara ulaşırken bir yandan da tarihine sahip çıkmanın iyi bir örneğini oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

BERKS-MAİORNY, Ulrike. Ensor. Almanya: Taschen, 2006.

COMMUNE DE Schaerbeek, (Haz.). Louis Bertrand et l'essor de Schaerbeek.. Brüksel: Atelier Ledoux Yayınları (SPRI), 2000.

GOMBRİCH, Ernst H. Sanatın Öyküsü . Çev. E. Erduran-Ö. Erduran. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2004.

PİSCHEL, Gina. A World History Of Art Ansiklopedisi . New York: Newsweek Kitapları, 1978. 634-644.

SCHOONBROODT, Benoit. Privat Livemont Entre Tradition et Modernite au Coeur de l'Art Nouvaeu. Brüksel: Racine Yayınları, 2007.

TURANİ, Adnan. Dünya Sanat Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000.

TURANİ, Adnan. Prehistoryadan Günümüze İnsanlığın Yarattığı Dört Temel Ekonomi ve Bunların Yaşam, Kültür ve Güzel Sanatlar Üzerine Etkileri. Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Sanat ve Tasarım Dergisi, 8, 2011. 25-33.

VERREYDT, Leon. Il Etait Une Schaerbeek. Brüksel: Studio Real Basım, 2007.

YILDIRIM, Leyla. Avrupa Toile de Jouy Kumaşlarına Mavi-Beyaz Çin Porselenlerinin Etkisi. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Sanat Dergisi, 16, 2009. 31-34.

Foto 1: (2013). Fin de Siecle/Yüzyıl Sonu Müzesi Açılış Afişi (küçültülmüş formu), Brüksel, Belçika .(<http://www.fin-de-siecle-museum.be>) (Erişim tarihi:30 Ocak 2014)

Foto 2: “Les XX” sergisinin afişi. Brüksel, Belçika. <http://www.fin-de-siecle-museum.be/en/the-musee-fin-de-siecle-museum/les-xx-and-la-libre-esthetique> (Erişim tarihi: 30 Ocak 2014)

Foto 3: “La Libre Esthetique” sergi afişi. Brüksel, Belçika. <http://www.fin-de-siecle-museum.be/en/the-musee-fin-de-siecle-museum/les-xx-and-la-libre-esthetique> (Erişim tarihi: 30 Ocak 2014)

Foto 4: James Ensor, Tek Maskeler,1892. Belçika Kraliyet Güzel Sanatlar Müzesi, Brüksel, Belçika. <http://artboom.info/painting/painting-classics-james-ensor.html> (Erişim tarihi:30 Ocak 2014)

Foto 5: Privat Livemont, 1898. Schaerbeek Sanat Çemberi/Cercle Artistique de Schaerbeek. Brüksel, Belçika. <http://emb.grupodelaware.com/en/content/cercle-artistique-de-schaerbeek> <http://emb.grupodelaware.com/en/content/cercle-artistique-de-schaerbeek>

(Erişim tarihi: 30 Ocak 2014)

EK KAYNAKÇA

Arts et Lettres (Deashelle/Belgique Francophone, 7 Aralık 2013), www.artsrtletters.ning.com/le-nouveau-mus-e-de-bruxelles-le-fin-de-si-cle-une-nouvelle-unit (Erişim tarihi: 3 Mart 2014)